

Sygn. akt: II AKa 510/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Barbara Suchowska
Sędziowie	SSA Bożena Brewczyńska (spr.) SSA Iwona Hyla
Protokolant	Oktawian Mikołajczyk

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Krzysztofa Błacha

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016 r. sprawy

wnioskodawcy **M. M.**

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie

na skutek apelacji pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 2 września 2015 roku, sygn. akt II Ko 187/14

1. uchyła zaskarżony wyrok w części oddalającej wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania;
2. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w zakresie oddalającym wniosek o odszkodowanie i w tym zakresie kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

II AKa 510/ 15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 2 września 2015r. w sprawie II Ko 187/14 oddalił wniosek M. M.o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie Sądu Rejonowego w C.sygn. (...). Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu zwrot kosztów pomocy prawnej, a kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawcy. Zaskarżył on wyrok w całości zarzucając obrazę przepisów postępowania, a to art. 167 kpk, art.170 § 1pkt 2 kpk, art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk, a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia. W konkluzji postawionych zarzutów odwoławczych wniósł o zmianę wyroku i zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 100 tys. zł tytułem zadośćuczynienia oraz 50 tys. zł tytułem

odszkodowania wraz z odsetkami od dnia złożenia wniosku o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy w okresie od 17 grudnia 2011 roku do 6 września 2012 roku w sprawie (...) Sądu Rejonowego w C.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy w części w jakiej kwestionuje oddalenie wniosku o zasądzenie na rzecz M. M. zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie jako zasadna zasługuje na uwzględnienie, nie zasługuje natomiast na akceptację w zakresie odnoszącym się do oddalenia wniosku o zasądzenie odszkodowania.

Skarżący wyrok pełnomocnik mimo, że nie wskazał w sposób prawidłowy i precyzyjny na uchybienie popełnione przez sąd I instancji, nie dostrzegając, że orzeczenie to zapadło z obrazą art. 553 § 4 kpk, to jednak skutecznie wyraził swój zamiar zaskarżenia orzeczenia zarówno w zakresie dot. odszkodowania, jak i zadośćuczynienia. W świetle powyższego wywieziona apelacja okazała się częściowo skuteczna.

Analiza orzeczenia sądu I instancji i sporządzonych motywów wskazuje bowiem na konieczność uchylenia zapadłego orzeczenia w zakresie oddalającym żądanie wnioskodawcy o zasądzenie zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowaniem M. M. w okresie od 17 grudnia 2011r do 6 września 2012r. Zgodnie z art. 552a kpk zasadą jest iż w razie niewinnienia oskarżonego, oskarżonemu przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania wobec niego środków przymusu, a więc także i tymczasowego aresztowania. Z kolei w obowiązującym od dnia 1 lipca 2015r., znowelizowanym przepisie art. 553 kpk sformułowane zostały wyjątki, które w wypadku ich zaistnienia, wykluczają możliwość skutecznego wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym. Wśród tych wyjątków ustawodawca uregulował m.in. sytuację w której okres niesłusznie stosowanego tymczasowego aresztowania zostaje następnie w oparciu o przepis art. 417 kpk zaliczony na poczet kary orzeczonej w innym postępowaniu. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu, w myśl § 4 - „roszczenie o odszkodowanie nie przysługuje również, jeżeli przed wystąpieniem z tym roszczeniem okres wykonywania kar, środków karnych, środków zabezpieczających lub środków przymusu, których dotyczy wnioski o odszkodowanie, został zaliczony oskarżonemu na poczet kar, środków karnych lub środków zabezpieczających w innym postępowaniu, co nie wyklucza dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie z powodu ich wykonania”.

Analiza przytoczonej normy prowadzi zatem do jednoznacznego wniosku o niedopuszczalności dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wypadku zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet innej kary, przy jednoczesnej dopuszczalności dochodzenia roszczeń z tytułu zadośćuczynienia.

Rozpoznając nin. sprawę Sąd Okręgowy brzmienia wyżej powołanego przepisu nie dostrzegł i nie przeanalizował wnikliwie tej części żądania, która dotyczy zasądzenia zadośćuczynienia. Wniosek złożony zaś przez M. M. wyraźnie określa i rozdziela jego roszczenia z tytułu odszkodowania wyrażające się kwotą 50 tys. zł oraz roszczenia z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę wyrażające się w kwocie 100 tys. zł.

O ile z uwagi na fakt pełnego zaliczenia okresu niesłusznie stosowanego tymczasowego aresztowania na poczet jednej z kar pozbawienia wolności orzeczonych prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w C. w sprawie (...), wnioskodawca obecnie nie może skutecznie domagać się odszkodowania, tak może on się skutecznie domagać zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe z wykonania względem niego tego środka przymusu.

Przypomnieć należy iż powyższa regulacja zawarta w przepisie art. 553 § 4 kpk i obowiązująca od dnia 1 lipca 2015r jest odzwierciedleniem orzecznictwa ETPCz w Strasburgu. ETPCz w wyroku w sprawie A. W. przeciwko Polsce (skarga nr 33475/08), a następnie także i SN. W orzeczeniu z dnia 12 czerwca 2012r w sprawie IV Ko 10/12 Sąd Najwyższy wskazał na potrzebę oceny tego czy wnioskodawca w wyniku tymczasowego aresztowania poniósł szkodę lub krzywdę i czy zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania w całości na poczet kary orzeczonej w innej sprawie było proporcjonalne oraz stanowiło sprawiedliwe zadośćuczynienie za szkodę o charakterze niepieniężnym poniesioną przez skarżącego.

O ile zatem w badanej sprawie zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania na poczet kary pozbawienia wolności spełnia warunek proporcjonalności i tym samym, zgodnie z art. 553 § 4 kpk wyklucza dochodzenie odszkodowanie, tak otwarta pozostaje kwestia ustalenia sprawiedliwego zadośćuczynienia za krzywdy.

Wnioskodawca M. M. wskazał na szereg okoliczności z których wywodzi swoje twierdzenie o doznanych krzywdach, natomiast sąd I instancji twierdzeń tych nie przeanalizował i nie poddał ocenie. Bardzo pobieżne i fragmentaryczne ustalenia dot. okoliczności mających znaczenie dla problematyki określenia sprawiedliwego zadośćuczynienia, brak oceny twierdzeń wnioskodawcy, a także przedwczesne oddalenie części wniosków dowodowych pełnomocnika uniemożliwiają rozstrzygnięcie sprawy w tym zakresie w postępowaniu odwoławczym, zaś zawarte w uzasadnieniu sądu I instancji twierdzenie o pełnym zaspokojeniu roszczeń wnioskodawcy musi być odczytane jedynie jako uwaga o charakterze ogólnym, a nie jako rzetelne rozważenie żądań wnioskodawcy i wynik starannej oceny materiału dowodowego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy obowiązkiem sądu orzekającego będzie zatem dokonanie oceny żądania wnioskodawcy z uwzględnieniem brzmienia art. 553 § 4 kpk dopuszczającym wprost dochodzenie roszczeń o zadośćuczynienie, zgromadzenie w tym zakresie dowodów koniecznych dla weryfikacji dotychczasowych twierdzeń wnioskodawcy, ich wnikliwe przeanalizowanie i ocenienie, a następnie wydanie słusznego rozstrzygnięcia.

Z tych względów koniecznym stało się uchylene zaskarżonego wyroku w części oddalającej żądanie zadośćuczynienia i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Częstochowie.